

TEHNIKA I INFORMATIKA U OBRAZOVANJU

4. Internacionalna Konferencija, Tehnički fakultet Čačak, 1–3. jun 2012.

TECHNICS AND INFORMATICS IN EDUCATION

4th International Conference, Technical Faculty Čačak, 1–3rd June 2012.

UDK: 004.4.:78

Stručni rad

UČENIK U ULOZI MUZIČKOG UREDNIKA – AKTIVNOST KOJA PODRAZUMEVA UPOTREBU IK(M)T

Jasmina Živković¹, Miloš Janković², Jelena Živković³

Rezime: U našem obrazovnom sistemu, učenik u ulozi muzičkog urednika je novoosmišljena aktivnost za merenje učeničkih postignuća za oblast Muzičkog staralaštvo predmeta Muzička kultura. Mišljenja smo da adekvatna realizacija iste podrazumeva upotrebu IKMT budući da se, u sistemima razvijenih zemalja, isključivo tako i sprovodi. U ogledu koji je sproveden, ova aktivnost je realizovana posredstvom, nama raspoloživog a inače alternativnog – Windows Movie Maker–a.. Cilj ovog rada je da utvrdi aplikabilnost navedenog programa u nastavnoj praksi predmeta Muzička kultura a konkretno za oblast Muzičko stvaralaštvo. Ispostavilo se da je realizacija pomenute aktivnosti posredstvom navedenog programa u velikoj meri ali ne i potpuno odgovarajuća. Naime, a kako smo i očekivali, Windows Movie Maker ne omogućava realizaciju svih ideja koje su učenici imaju ali sa druge strane ista je nastavnica odgovarajuća jer se jedino njome može dobiti realni produkt učeničkog angažovanja.

Ključne reči: Windows Movie Maker, muzičko obrazovanje, stvaralaštvo

A STUDENT IN THE ROLE OF MUSIC EDITOR – ONE ACTIVITY THAT INVOLVES THE USE OF IK(M)T

Summary: In our educational system, a student in the role of music editor is the newly fabricated activity that measure student achievement in the field of Musical creativity of the subject Music Culture. We believe that proper implementation of the same involves the use of IKMT since, in the systems of developed countries, exclusively and implemented. In the experiment which was carried out, this activity is carried through by means of, to us available otherwise alternative - Windows Movie Maker . The aim of this study is to determine the applicability of the above programme in teaching practices of the subject Music Culture in a particular area of Musical creativity. It turned out that the implementation of such activities through this program is largely but not entirely appropriate. In fact, and as we expected, Windows Movie Maker does not allow the realization of all ideas that students have, but on the other side the same is appropriate to teachers and it is the only that can provide (get) a realistic product of student engagement.

Key words: Windows Movie Maker, Music Education, creativity

¹ Mr Jasmina Živković, Muzička škola „Stanislav Binički“, Leskovac, E-mail: lastar@ptt.rs

² Miloš Janković, Muzička škola „Stanislav Binički“, Leskovac, E-mail: milojank@gmail.com

³ Jelena Živković, OŠ „Vuk Karadžić“, Leskovac, E-mail: jencezivkovic@gmail.com

1. UVOD

2010. godine, od strane Ministarstva prosvete Republike Srbije i Zavoda za vrednovanje kvaliteta obrazovanja i vaspitanja objavljeni su, za sve zastupljene predmete - Obrazovni standardi za kraj obaveznog obrazovanja. Jedna od definisanih oblasti predmeta Muzička kultura je Muzičko stvaralaštvo. Za istu se kaže: „Cilj aktivnosti u sklopu oblasti *Muzičkog stvaralaštvo* jeste podsticanje, negovanje i razvijanje kreatnog potencijala i otkrivanje svega onog što može da bude kreacija u muzici. Otkrivanje tog neizmernog raznovrsnog spektra mogućnosti zahteva primenu postojećeg znanja...Kao i u svakom drugom domenu procesa muzičkog obrazovanja, u osnovi muzičkog stvaralaštva treba da bude *igra*“ (Tupanjac i dr: 33).

U više oblasti – jer se iste međusobno tesno prepliću, pojavljuje se zahtev koji glasi kako “učenik treba da odabere...(od ponuđenih)... adekvatan muzički primer [numeru]” pa sad, npr: za zadati istorijsko – stilski period; za zadati dramski okvir; za zadatu dramsku scenu; za zadati motiv iz narodnog života ili za odgovarajuće zadate događaje iz narodnog života. Kao pojašnjenje prethodnog, autori pomenutih standarada u fus noti dodaju, kako je isto zamišljeno da učenik treba da se nađe “[kao da je] u ulozi muzičkog urednika” (Tupanjac i dr: 31 – 32). Kao ilustrativni primer nudi se sledeće rešenje: “Odabрати (i osmisliti) muziku za film “Avatar” (ili bilo koji film po slobodnom izboru): različite dramske scene; muzički žanrovi; istorijsko – stilski okvir i način izvođenja”.

U praksi, sprovođenje ove aktivnosti zahteva npr. sledeće: gledanje odabranog filma u celosti; izuzimanje kompletnog zvuka pojedinih scena; postojanje predstave u bilo kom obliku,...Isto kod nastavnika otvara pitanja: kako je moguće da sa učenicima odgledati ceo (bilo koji) film za vreme od 45 minuta koliko traje jedan školski čas; kako izvesti da odabrani film (a moralo bi) bude bez muzike ali sa govorom i drugim zvucima ili kako iz pojedinih scena skinuti zvuk; kada i da li individualno ili grupno preslušati, od strane (nas) nastavnika ponuđenih muzičkih primera i po kom osnovu bi oni koji nisu odgovarajući trebalo da budu isto; kako navoditi učenike da odaberu one koji su „odgovarajući“ i kako proveriti da li je upravo taj odabrani primer odgovarajući za tu scenu, itd. Dalje, da li taj motiv ili događaj iz svakodnevnog života treba virtuelno zamišljati? Takođe, bez obzira što “vrednovanje učeničkih “produkata” nije preporučljivo” (Tupanjac i dr: 33), da li isti treba da bude, od strane učenika - usmeno saopšten ili bi možda mogao biti dat u pisanoj formi? Na kraju, zar nije malo kontradiktorno da se taj „produkt“ ne vrednuje ali se postignuća trebaju meriti i kako će se meriti postignuće ako tog realnog “produkta” zapravo nema i na osnovu čega onda dato utvrđeno postignuće obrazložiti?

Posle prethodno navedenog, zaista je pitanje da li se i kako se ova aktivnost u našim školama uopšte sprovodi. Ipak, svakako treba priznati da je čin staviti učenika u ulogu muzičkog urednika, zaista dobra ideja i pravo rešenje kada je reč o ambijenta koji u pravom smislu te reči – podstiče na krativnost. Jedino je ostalo pitanje da se pronađe pravi način kako to izvesti.

Mišljenja smo da je jedini realan način adekvatne realizacije aktivnosti/situacije kakva je „učenik u ulozi muzičkog urednika“ upotreba informacionih tehnologija jer se jedino u takvim okolnostima dobija realan „produkt“ učeničkog angažovanja nužno potrebnog za

merenje učeničkih postignuća.⁴ U vezi sa istim moramo priznati da ovo naše mišljenje ne predstavlja nikakvo novo otkriće budući da učenik u ulozi muzičkog urednika, kao aktivnost, nije ekskluzivna kategorija našeg muzičkog obrazovanja – ona je, u raznim vidovima, oblicima i oblastima prisutna u sistemima muzičkog obrazovanja razvijenih zemalja i tamo ima dugu tradiciju ali se ovakvi vidovi kod njih isključivo sprovode posredstvom informaciono – komunikaciono – muzičkih tehnologija (up. Živković, J.: 769). Kao što se i može pretpostaviti, za ove potrebe su razvijena i specijalna softverska rešenja koja nama, naravno – nisu dostupna. Srećom, dostupan nam je *Windows Movie Maker* za koga smatramo da predstavlja sredstvo pomoću koga se aktivnost „biti u ulozi muzičkog urednika“ kod nas može korektno sprovoditi. Ovome bi još da dodamo da na tržištu postoje softverska rešenja koja bi za sprovođenje ove aktivnosti bila još pogodnija i na ovo ćemo još osvrnuti u daljem toku ovog rada.

Cilj ovog rada bio je utvrđivanje aplikativnosti *Windows Movie Maker-a* u nastavi Muzičke kulture za oblast Muzičkog stvaralaštvo.

2. METODOLOGIJA RADA

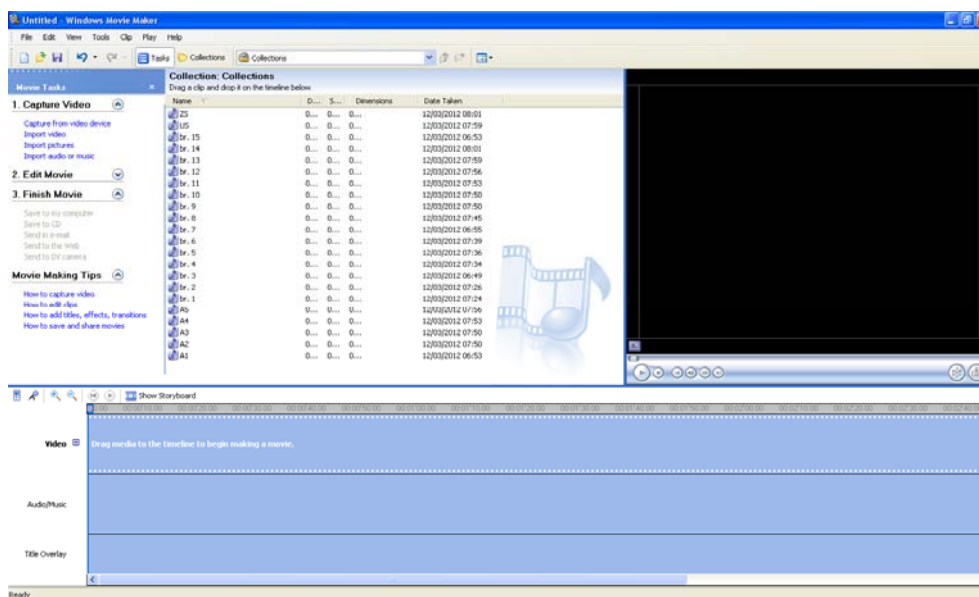
Da bi smo istražili i utvrdili da li i u kolikoj meri program *Windows Movie Maker* omogućava realizaciju/simulaciju uloge „biti muzički urednik“ kod učenika, sproveli smo ogleđ. Drugim rečima, realizovali smo prekičnu upotrebu istog. Nakon obavljene aktivnosti, svi učenici, njih 71 i to osmog razreda, su anketirani a anketirani su i njihovi prisutni nastavnici – muzički pedagozi kojih je bilo 19 tj. onoliko koliko ih je došlo iz našeg (Jablaničkog) okruga. Učenici su u aktivnosti »biti muzički urednik« proveli 60 minuta. Razlog prekoračenja vremena od 45 minuta koliko traje jedan školski čas bio je obavljanje elementarne informatičku obuke za rad u pomenutom programu. Ceo tok naših aktivnosti koje smo ovom prilikom sprovodili, u krupnijim potezima, organizovali smo na sledeći način:

- Najpre smo osmislili sadržaj tri kraće radio emisije, svojevrsnog informativno - edukativnog karaktera. Teme emisija bile su različite – jedna je bila posvećena učenicima tj. deci, za drugu smo odabrali religioznu temu a za treću - temu iz narodnog (svetovnog) života. Budući da izbor tematike ovih emisija prevazilazi okvir ovoga rada, njima se u ovom radu nećemo detaljnije baviti⁵.
- Sadržaje prethodno osmišljenih emisija smo kao govor spikera, snimili u *Saund Forge* i pripremljene audio fajlove, u istom programu isekli na po pet relativno ujednačenih i samostalnih delova. Da bi utisak da je u pitanju radio emisija bio kompletniji, snimili smo i univerzalnu najavnu i odjavnu špicu. Svi pripremljeni fajlovi su bili imenovani na sledeći način:

⁴ I kod MENC – a, najvećeg stručnog udruženja muzičkih učitelja, koje se pita za Standarde učenički postignuća, neke sposobnosti/umenje učenika koje su predviđene za merenje, nužno zahtevaju upotrebu tehnologija (Živković, J:771)

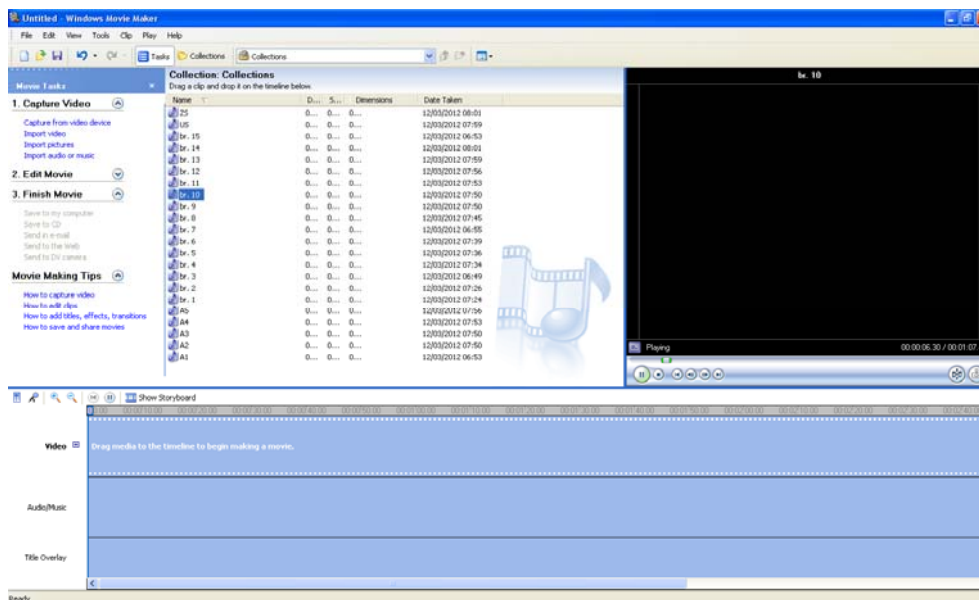
⁵ Ovome da dodamo: pomenuti izbor tematike emisija uslovljen je činjenicom da se muzika u radio emisijama pojavljuje kao, ako bi smo smeli reći – ilustrativni, podržavajući element. Razlog zašto su teme emisija bile takve kakve jeste upravo taj da učenike navedemo da odaberu upravo numere u skladu sa temom one emisije kojoj su muzički urednici, odnosno da odaberu one primere koji su temom iskladene tj. pripadaju ili vrsti dečje muzike ili vrsti duhovne muzike ili vrsti svetovne muzike budući da tako i propisuje Standardima postignuća. Pitanje utvrđivanja postignuća (budući da smo ista ih mi utvrdili) ostalo je otvoreno.

- Najavna i odjavna špica: NŠ i OŠ;
  - Svaki fajl govora spikera po emisiji: A1, A2, A3, A4, A5 odnosno kao B1, B2,...odnosno C1, C2, ...;
- Za svaku od pomenutih emisija odabrali smo, u skladu sa temom koju nose – po pet odgovarajućih muzičkih numera tj. pet dečijih pesama, pet pesama iz repertoara pravoslavne muzike i pet narodnih svetovnih pesama. Svih 15 muzičkih primera smo obeležili samo rednim brojem da bi smo kod učenika sprečili i eventualnu upotrebu imena dela. Sve ove fajlove smo spakovali na jednom mestu i oni su bili upravo ti ponuđeni muzički fragmenti/primeri (ukupno 15) od kojih je svaki učenik ponaosob trebalo da odabere onih pet koji će biti odgovarajući za datu (jednu) emisiju koju radi.
- Sve ove fajlove smo otvorili odnosno postavili na »radnu površinu« (ovaj termin kao i sve ostale koji su u daljem toku rada navedeni, svesno smo a radi pojednostavljivanja, koristili u komunikaciji sa učenicima a inače na interfejsu *Collection*). Za ceo paket postavljenih fajlova upotrebljavali smo termin »medijateka« - *slika 1*.

Slika 1: »radna površina« i »medijateka«

- Rad sa učenicima otpočeli smo razjašnjavanjem posla muzičkog urednika. Saopštili smo im da je povod našeg susreta i bio taj da nam oni pokažu kako bi radili posao muzičkog urednika. Svaki učenik je bio postavljen za zasebni računar sa slušalicama a u medijateci su se kod svih našli fajlovi: uvodne i završne špice, svih brojevima numersanih 15 muzičkih primera i govor spikera samo jedne od tri radio emisije. Prvi korak je bio pregled »medijateke« a on se obavljao tako što je svakom učeniku zadato da presluša nekoliko fajlova po slobodnom izboru a isto je mogao da učini selektovanjem čime se isti »otvara« na »ekranu« i preslušava pomoću ekvilajzera – *slika 2*.

Slika 2: Izgled »radne površine« prilikom preslušavanja fajlova iz »medijateke« kod jednog učenika

□ Kao sledeći korak obuke predvideli smo postavljanje fajlova NŠ, OŠ i govora spikera – A1, A2,...odnosno fajlova označenih sa B odnosno C iz »medijateke« u srednju vremensku liniju, onu koja je označena *Music/Audio*. Isti se obavlja prevlačenjem. U ovoj fazi rada smo svesno iskoristili okolnost da su sve radio emisije morale imati stalne fajlove i korak prevlačenja odrađivali sa učenicima odnosno, rad na poslu muzičkog urednika još uvek praktično i nije započeo. Za ovu priliku smo se potpomagali grafičkim rešenjem – slika 3.

<i>Music/Audio</i>	NŠ	A/B/C1	A/B/C2	A/B/C3	A/B/C4	A/B/C5	OŠ
--------------------	----	--------	--------	--------	--------	--------	----

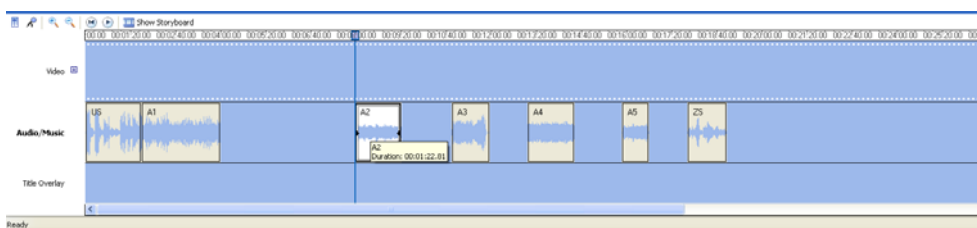
Slika 3: Grafički postavljanja fajlova okolnih špica i fajlova govora

□ Konkretnu aktivnost »biti u ulozi muzičkog urednika« započeli smo preslušavanjem prethodno postavljenih fajlova (okolne špice i govor spikera). To smo obavljali postavljanjem kursora na »lenjir« iznad svih vremenskih linija i aktiviranjem ekvilajzera – slika 4. Razume se, ukazali smo učenicima da bi trebalo da pažljivo saslušaju sadržaj svoje radio emisije budući da bi muzika trebala biti izaberana u skladu sa temom emisije. Iako su njihovi nastavnici bili neprekidno prisutni, nisu imali pristup sadržaju fajlova pa samim tim niti mogućnost bilo koje vrste intervencije jer su se učenici služili slušalicama.

Slika 4: preslušavanje sadržaja radio emisije

□ Sledeći korak bio je razmicanje, u vremensku liniju postavljenih fajlova odnosno stvaranje »prostora« za smeštanje odabranih fajlova muzike – izgled »radne površine« kod jednog od učenika možete videti na sl.5. Postupak razmicanja se obavlja horizontalnim povlačenjem svakog označenog fajla kroz vremensku liniju. Naravno, mi smo kao pomagalo u komunikaciji sa učenicima koristili grafički prikaz – *slika 6*. Od sada pa nadalje, učenici su dobili prosečno 40 minuta za: preslušavanje svih ponuđenih muzičkih primera, odabiranje odgovarajućih i u upražnjene prostore postavljanje istih u vremensku liniju. Tokom njihovog rada, realizatori su učenicima ukazali i demonstrirali na još neke alate kao što je brisanje postavljenog fajla (*delete*) ali i na neke dodatne alate koji su poželjni kao finese kao što su: korigovanje jačine zvuka (*volume*), postepeno pojačavanje i postepeno stišavanje (*Fide-in* i *Fide-out*) koje se otvaraju desnim klikom na odabrani muzički fajl.

Slika 5: razmicanje postavljenih fajlova

<i>Music/Audio</i>	NŠ	A/B/C1	»prostor« za unošenje odabranog muzičkog primera	A/B/C2	...
--------------------	----	--------	--	--------	-----

Slika 6: grafički prikaz razmicanja postojećih fajlova

□ Za vreme dok su učenici i njihovi nastavnici popunjavali upitnik, realizatori ogleđa su obavili kreiranje njihovog konačnog i, za naš sistem obrazovanja – jedinstveno realnog »produkta« (*File, Save Movie File*) njihovog stvaralačkog angažovanja. Ovime je naš ogleđ – realizacije/simulacija aktivnosti »učenik u ulozi muzičkog urednika« bio završen.

3. REZULTATI

Rezultati obavljene ankete pokazali su sledeće:

□ Kao što smo i očekivali, 94,73 % nastavnika Muzičke kulture nisu sproodili aktivnost »učenik u ulozi muzičkog urednika« a samim tim onda i nisu (ako je trebalo da oni to čine) mogli meriti postignuća učenika. Pomenutu aktivnost je u svojoj nastavnoj praksi sprovodilo samo 5,2% ali nam oni, iako smo ih upitali - nisu objasnili na koji način su to činili. Za realizaciju aktivnosti »učenik u ulozi muzičkog urednika« posredstvom *Windows Movie Maker*–a, odnosno kako smo mi ovim ogleđom ponudili, 63,15 % nastavnika smatra da je odgovarajuća a 36,84% smatra da je veoma odgovarajuće tj. pravo. Ovu aktivnost 5,2% nastavnika ne bih moglo da sprovode na ovakav način jer nije dovoljno informatički obučeno/osposobljeno, 31,57% nastavnika bi moglo ukoliko bi im materijal koji smo mi imali unapred pripremljen i njima bio na raspolaganju a 63,15% nastavnika je izjavilo da će ovu aktivnost sprovoditi na ovaj način u prvoj sledećoj prilici tj. ovo bi trebalo da znači da bi oni ove materijale – sadržaje emisija snimljene kao govor spikera i muzičke fragmente mogli sami da snime, odaberu, izrežu,....;

Kada je reč o učenicima koji su u ogledu učestvovali, situacija je sledeća:

□ Na pitanje da li im se dopada posao muzičkog urednika na način kako je bio organizovana – posredstvom računara, 7,04% tvrdi da im se dopada onako, tako-tako, 36,61% kaže da im se dopada i 56,40% kaže da im se veoma dopada. Budući da smo hteli da proverimo da li su uopšte motivisani, postavili smo im pitanje da li im je važno da njihova emisija bude uspešna - njih 97,18 je odgovorilo da jeste a 2,81% je odgovorio da im ispešnost iste nije važna i da mu ništa ne znači. Na pitanje da li su do sada, na časovima Muzičke kulture, imali prilike da budu postavljani u ulogu muzičkog urednika, 2,81% je odgovorilo da jeste a 97,18% da nije. 98,59% učenika je izjavilo da bi volelo da ponovo na ovakav način bude u ulozi muzičkog urednika dok u istoj ne bi volelo da se nađe 1,4%. Rukovanje tj. rad u programu *Windows Movie Maker* nijednom učeniku nije predstavljao problem, 1,4% kažu da se snašlo a sve što smo mi predvideli od alatki za korišćenje - koristilo je 98,59% učenika. Svi učenici su svoju emisiju završili, odnosno imali su dovoljno vremena i bio im je jasan rad u programu, 26,76% učenika bi volelo da je imalo još malo vremena a 73,23% je izjavilo da u svojoj emisiji ništa ne bi menjalo.

Svemu prethodnome hteli bi smo da dodamo da su se realizatori ogleda kao i prisutni nastavnici a bilo je i drugih, uverili da je predviđeno vreme za konkretnu aktivnost »biti u ulozi muzički urednik« bilo predugačko i da su neki učenici očekivali da se u njihovoj emisiji muzika pojavljuje istovremeno sa govorom spikera. Takođe, svi prisutni su se složili da je individualni, permanentni i usredsređeni rad svakog pojedinačnog učenika, poželjna novina u nastavnoj praksi predmeta Muzička kultura.

4. ZAKLJUČAK

Čini se da sprovođenje aktivnosti „učenik u ulozi muzičkog urednika“ a samim tim i mogućnost merenja postignuća dobija smisao i svrhu jedino u uslovima realizacije posredstvom tehnologija. Upotreba *Windows Movie Maker*-a omogućava dobijanje realnog „produkta“ učeničkog angažovanja koji nastavnicima ili onima koji to čine može da predstavlja materijalni dokaz prilikom obrazlaganja utvrđenog učeničkog postignuća.

Svakako, još poželjnije rešenje za ovu aktivnost bi predstavljale okolnosti kakve su u prvom redu: dve simultane vremenske linije, jedna npr. za muziku, druga za govor a onda i alati za korekciju nesmetane simultane produkcije istih. Ove alate npr. ima softver *Ulead VideoStudio*. Iako nastavnicima nije preko potrebno institucionalno informatičko obrazovanje, čini se da bi ipak bilo poželjno da na tržištu postoji paket elektronskog materijala radio ili možda čak i TV emisija – snimljeni govorni sadržaji i (ne)adekvatni muzički fragmenti, jer bi sprovođenje ove aktivnosti ovime bilo podstaknutije.

I pored svega, *Windows Movie Maker*, uz veće angažovanje nastavnika, za razliku od situacije u razvijenim zemljama, kod nas za sada predstavlja prvo i jedino tehnološko strateško rešenje kada je konkretno reč uopšte o realizaciji aktivnosti „učenik u ulozi muzičkog urednika“ odnosno, u krajnjoj liniji - postizanju ciljeva koje ima predmet Muzička kultura.

5. LITERATURA

- [1] Tupanjac A., Bogunović B., Ivanović N., Đuranović J., Tubin Z., Nešić Z.: *Obavezni standardi za kraj obaveznog obrazovanja za nastavni predmet Muzička kultura*, Republika Srbija, Ministarstvo Prosvete, Zavod za vrednovanje kvaliteta obrazovanja i vaspitanja, Beograd, 2010. godine;
- [2] Živković J.: *Okolnosti koje utiču na upotrebu tehnologija u muzičkom obrazovanju*, Zbornik radova Tehnologija, informatika i obrazovanje, Za društvo učenja i znanja, Univerzitet u Kragujevcu, Tehnički fakultet Čačak, 2011. god. 764-772;
- [3] <http://thephotofinishes.com/uv8screens.htm>
- [4] <http://www.foolishpassion.org/Vidding-newbies-Videostudio/vidding-tutorial1.html>